

burgemeester en wethouders

Lbr. 01/59 CvA/LOGA 01/10

CvA/2001001703

9 april

Front-office MARZ (tel. 070-3738021)

faciliteiten medezeggenschap (12)

2001001703

Deze ledenbrief gaat in op de uitkomsten uit het onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam naar de werking van de Wet op de ondernemingsraden bij de gemeenten en de aanbevelingen die mede op basis daarvan door het LOGA aan de gemeentelijke participanten bij de medezeggenschap worden gedaan. De samenvatting van het onderzoek en de aanbevelingen zijn zeer onlangs door het A+O fonds gemeenten toegezonden aan de hoofden P&O en de ondernemingsraden.

In de ledenbrief geeft het LOGA een reactie op de aanbevelingen.

In paragraaf 14 van het arbeidsvoorwaardenakkoord 2000-2002 hebben de LOGA-partners de afspraken verwoord over facilitering van vakbondswerk en medezeggenschap. In de betreffende passage dringen zij er bij de gemeenten op aan erop toe te zien dat OR-leden daadwerkelijk in de gelegenheid worden gesteld van hun wettelijke dan wel lokaal nader overeen te komen/ overeengekomen faciliteiten gebruik te maken. Deze ledenbrief beoogt die afspraak verder uit te werken.

De ledenbrief is ook te vinden op het besloten deel van GemNet: VNG op GemNet, Arbeidszaken, VNG-publicaties, ledenbrieven.

De leden
(t.a.v. burgemeester en wethouders)

3738021

9 april

faciliteiten medezeggenschap CvA/2001001703
 Lbr. 01/59
 CvA/LOGA 01/10

Inleiding

Deze ledenbrief gaat in op de uitkomsten uit het onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam naar de werking van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) bij de gemeenten en de aanbevelingen die mede op basis daarvan door het LOGA aan de gemeentelijke participanten bij de medezeggenschap worden gedaan. De samenvatting van het onderzoek en de aanbevelingen naar aanleiding daarvan zijn zeer onlangs door het A+O fonds gemeenten toegezonden aan de hoofden P&O en de ondernemingsraden.

In de ledenbrief geeft het LOGA een reactie op de aanbevelingen.

In paragraaf 14 van het arbeidsvoorwaardenakkoord 2000-2002 hebben de LOGA-partners de afspraken verwoord over facilitering van vakbondswerk en medezeggenschap. In de betreffende passage dringen zij er bij de gemeenten op aan erop toe te zien dat ondernemingsraadleden (OR-leden) daadwerkelijk in de gelegenheid worden gesteld van hun wettelijke dan wel lokaal nader overeen te komen/overeengekomen faciliteiten gebruik te maken. Deze ledenbrief beoogt die afspraak verder uit te werken.

Aanleiding

Tussen 1996 en eind 1999 heeft in een aantal gemeenten in opdracht van het A+O fonds gemeenten een onderzoek plaatsgevonden naar de werking van de Wet op de ondernemingsraden in de sector gemeenten. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de afdeling Sociale Psychologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. In de afgelopen jaren zijn reeds enkele deelrapporten verschenen. Vorige maand verscheen het eindrapport onder de titel: *Medezeggenschap in kaart*. Via de hoofden P&O ontvingen de gemeenten van het A+O fonds een exemplaar van het eindrapport. Ook de samenvatting

van het onderzoek aan met aanbevelingen aan diverse geledingen die betrokken zijn bij de medezeggenschap in de sector gemeenten is hen inmiddels toegezonden. Deze aanbevelingen zijn opgesteld op basis van het onderzoek en de resultaten van het WOR-symposium dat het A+O fonds op 1 november 2000 heeft georganiseerd.

Uit de rapportages kan worden opgemaakt dat veel OR-leden problemen ondervinden bij de effectuering van de voor het OR-werk afgesproken faciliteiten in de vorm van tijd. Dit is geen verschijnsel dat zich uitsluitend voordoet in de sector gemeenten; het komt ook in de andere overheidssectoren voor alsmede in de marktsector, een algemeen knelpunt bij de uitvoering van de medezeggenschap.

De gemeentelijke werkgevers wordt aanbevolen erop toe te zien dat de OR-leden de afgesproken faciliteiten ook daadwerkelijk kunnen gebruiken en de belemmeringen daarbij zo veel mogelijk weg te nemen.

In het arbeidsvoorwaardenakkoord 2000-2002 hebben de LOGA-partners de aanbeveling over de tijdsbesteding overgenomen. De overige aanbevelingen uit de samenvatting willen sociale partners verenigd in het LOGA over het algemeen overnemen en daarmee ook onder uw aandacht brengen. Ten aanzien van de vormgeving van de afspraken merkt het LOGA op dat elke vorm om schriftelijk afspraken vast te leggen, kan worden gebruikt: notulen, convenant of de ondernemingsovereenkomst die in de Wet op de ondernemingsraden (WOR) wordt genoemd. Het A+O fonds start binnenkort met een serie discussiebijeenkomsten met vertegenwoordigers van de diverse geledingen om te komen tot plannen van aanpak om de aanbevelingen om te zetten in toepassingen.

Samenvatting van het onderzoek en aanbevelingen

In de samenvatting wordt in het kort weergegeven wat de aanleiding voor het onderzoek was, welke gegevens verzameld en onderzocht zijn en welke conclusies daaruit kunnen worden getrokken. De onderzoekers doen vervolgens een aantal aanbevelingen.

Ook uit het WOR-symposium dat op 1 november 2000 door het A+O fonds was georganiseerd in het kader van de afronding van het onderzoek, is een aantal aanbevelingen naar voren gekomen. Deze beide groepen aanbevelingen zijn door de onderzoekers in overleg met de begeleidingscommissie omgezet in een totaal van aanbevelingen en aangeboden aan de LOGA-partners.

De aanbevelingen zijn ingedeeld in een drietal groepen: 'Naar een zichtbare OR', 'Naar een effectieve OR' en 'Naar een competente OR'. De OR zelf, de WOR-bestuurder met achter hem het college van burgemeester en wethouders, en beide samen kunnen daar op lokaal niveau invulling aan geven. Daardoor kan in de gemeenten een verdere bijdrage geleverd worden aan de doelstelling die de WOR beoogt.

Het doel van de medezeggenschap en de onderwerpen waarover de gemeente en de OR met elkaar overleg moeten voeren, zijn neergelegd in respectievelijk de artikelen 2 en 23, tweede lid, van de WOR. Soms kan dat leiden tot de verplichting om bovendien advies of instemming te verkrijgen.

Facilitering

Ter uitvoering van bovengenoemde taken heeft de wetgever de OR een aantal faciliteiten toegekend, zoals gebruikmaking van kantoorfaciliteiten, uitoefening van OR-werk tijdens werktijd met behoud van bezoldiging, raadpleging van de achterban, het zo veel mogelijk vergaderen tijdens werktijd, het voorbereiden van OR- en overlegvergaderingen, het hebben van onderling beraad en het deelnemen aan scholingsactiviteiten. Deze faciliteiten zijn opgenomen in de artikelen 17 en 18 van de WOR. In deze artikelen wordt er in de eerste plaats van uitgegaan dat de ondernemer en de OR over de toe te kennen faciliteiten met elkaar afspraken maken. Wanneer deze niet totstandkomen, dan is er een aantal minimumbepalingen opgenomen.

Uit het onderzoek van de Vrije Universiteit Amsterdam is gebleken dat de OR-leden vaak onvoldoende tijd kunnen vrijmaken voor het OR-werk. De redenen daarvoor zijn deels gelegen in de houding van de ondernemer en het management tegenover medezeggenschap, deels in de inbedding van OR-werktijd in personeelsplannen, in de actuele formatie in het bedrijfsonderdeel van een OR-lid, de actuele omstandigheden van de bedrijfsvoering (wel of geen organisatiewijziging) en uiteraard ook in de taakopvatting van het OR-lid mede in relatie tot de overige werkzaamheden die hij geacht wordt uit te voeren.

Wettelijke voorschriften

Ten aanzien van de faciliteiten in tijd bepaalt de WOR het volgende.

- De ondernemer stelt de OR en de commissies van de raad in staat de in de onderneming werkzame personen te raadplegen en stelt deze personen in de gelegenheid hieraan hun medewerking te verlenen, een en ander voorzover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de vervulling van de taak en van de commissies (art. 17, eerste lid).
De wetgever heeft hierbij de intentie gehad uitdrukking te geven aan de vertegenwoordigende taak van de OR. Dat is iets anders dan het zijn van doorgeefluik of het inschatten van wat de achterban denkt. Met name bij belangrijke kwesties is het voor een goede uitoefening van de vertegenwoordigende taak van belang dat de OR daadwerkelijk in de gelegenheid is kennis te nemen van de gevoelens van de achterban door middel van gedachtewisseling. Bij minder belangrijke kwesties kan schriftelijke raadpleging volstaan.
- De OR en de commissies van de raad vergaderen zo veel mogelijk tijdens de normale arbeidstijd (art. 17, tweede lid);
Het uitgangspunt van de wetgever is dat OR-werk in principe wordt verricht tijdens werktijd, uitzonderingssituaties daargelaten. Reeds hieruit volgt dat OR-activiteiten beschouwd moeten worden als werkzaamheden die in een onderneming moeten worden vervuld.

- De leden van de OR en de leden van de commissies van die raad behouden voor de tijd gedurende welke zij voor het bijwonen van een vergadering van de OR of een commissie van die raad niet de bedongen arbeid hebben verricht, hun aanspraak op loon dan wel bezoldiging (artikel 17, derde lid).

In dit artikelonderdeel komt nogmaals tot uitdrukking dat OR-werk regulier werk is.

- De ondernemer is verplicht de leden van de OR en de leden van de commissies van die raad, gedurende een door de ondernemer en de ondernemingsraad gezamenlijk vast te stellen aantal uren per jaar, in werktijd en met behoud van loon dan wel bezoldiging de gelegenheid te bieden voor onderling beraad en overleg met andere personen over aangelegenheden waarbij zij in de uitoefening van hun taak zijn betrokken, alsmede voor kennisneming van de arbeidsomstandigheden in de onderneming (art. 18, eerste lid).

In dit artikelonderdeel is het uitgangspunt neergelegd dat de ondernemer en de OR zelf het aantal uren bepalen dat redelijkerwijs nodig is voor de vervulling van de OR-activiteiten als hier bedoeld. De tijd voor OR-vergaderingen en de overlegvergaderingen komt daarbovenop, maar deze zijn niet aan een maximum gebonden.

Wanneer partijen hier niet met elkaar uitkomen, dan voorziet het derde lid in een wettelijk minimumaantal uren voor de OR-activiteiten als hier bedoeld, dus zonder medetelling van de vergaderingen. Voor ieder OR-lid en OR-commissielid bedraagt het minimumaantal uren 60 per jaar.

- De ondernemer is verplicht de leden van de OR en de leden van een vaste commissie of een onderdeelcommissie, bedoeld in artikel 15, tweede lid, onderscheidenlijk derde lid, gedurende een door de ondernemer en de OR gezamenlijk vast te stellen aantal dagen per jaar, in werktijd en met behoud van loon dan wel bezoldiging de gelegenheid te bieden de scholing en vorming te ontvangen welke zij in verband met de vervulling van hun taak nodig oordelen (art. 18, tweede lid).

In dit artikelonderdeel is het uitgangspunt neergelegd dat de ondernemer en de OR zelf het aantal dagen bepalen dat redelijkerwijs nodig is voor het ontvangen van scholing en vorming. Dat kan zijn in de vorm van een- of meerdaagse cursussen, symposia, studiedagen etc. Meerdaagse cursussen worden bovendien voor ongeveer 50% gesubsidieerd uit de scholingsheffing door het Gemeenschappelijk Begeleidingsinstituut Ondernemingsraden (GBIO).

Wanneer partijen hier niet met elkaar uitkomen, dan voorziet het derde lid in een wettelijk minimumaantal uren voor scholing en vorming per jaar per OR en per lid van een vaste OR-commissie of een onderdeelcommissie. Voor OR-leden is dat vijf dagen per jaar, voor OR-leden die ook lid zijn van een vaste commissie of een onderdeelcommissie in totaal acht dagen per jaar en voor leden van een vaste commissie en/of een onderdeelcommissie die niet ook OR-lid zijn drie dagen per jaar.

Werkwijze

De ondernemer, in dezen vertegenwoordigd door de WOR-bestuurder, en de OR doen er goed aan om in de eerste overlegvergadering na de verkiezingen afspraken over de faciliteiten met elkaar te maken. Deze afspraken kunnen eventueel worden vastgelegd in een ondernemingsovereenkomst als bedoeld in

artikel 32 van de WOR. Andere vormen zoals notulen en een convenant zijn echter als vorm even goed mogelijk.

Aangezien, met uitzondering van de WOR-bestuurder, elke bij de gemeente werkzame medewerker zowel actief als passief kiesrecht voor de OR heeft, kan het voorkomen dat een of meer medewerkers die een solitaire functie vervullen, gekozen worden tot OR-lid. De daadwerkelijke beschikbaarheid van de tijd voor het vervullen van het OR-werk verdient daarbij bijzondere aandacht.

Verder is het aan te bevelen jaarlijks bij de voorbereiding van de gemeentebegroting vast te stellen of het, gelet op de ervaringen, gewenst is wijzigingen in die afspraken aan te brengen. Het is niet onredelijk te stellen dat ook de OR tracht op basis van een begroting de verwachte uitgaven zo veel mogelijk in te schatten. Met inachtneming van artikel 22 van de WOR dienen daarbij ook kostenposten als abonnementen, eventuele doorbelasting van interne diensten etc. betrokken te worden.

De afspraken gelden in principe gedurende de zittingstermijn van de OR. Dat wil voor de ondernemingsraden die gekozen zijn op de landelijke verkiezingsdag van 1999 zeggen dat de gemaakte of nog te maken afspraken in 2002 eindigen. Na de landelijke verkiezingsdag in 2002, die zal plaatsvinden op woensdag 27 maart, worden met de aantredende OR nieuwe afspraken gemaakt. De afspraken met de vorige OR vormen daarvoor een uitgangspunt.

De conclusie die uit het voorgaande getrokken kan worden is dat medezeggenschap begrotingstechnisch een plaats zal moeten krijgen. Opgemerkt wordt echter dat niet alle uitgaven vooraf al kunnen worden ingeschat. Deels omdat ervaringsgegevens ontbreken, deels omdat uitgaven eerst in de loop van het begrotingsjaar bekend worden. Te denken valt aan externe adviseurs/ondersteuners en/of specifieke scholing die samenhangen met een door de gemeente op de agenda geplaatste aangelegenheid etc. De WOR bepaalt hierover dat deze kosten ten laste komen van de ondernemer, waarbij vaak wel wordt aangegeven dat deze vooraf bekendgemaakt moeten worden aan de ondernemer. Uit jurisprudentie kan worden afgeleid dat taakstellende budgetten voor dit soort aangelegenheden niet zijn toegestaan.

Wanneer partijen het niet met elkaar eens kunnen worden, dan kan de OR, maar ook ieder OR-lid of OR-commissielid aan de kantonrechter verzoeken te bepalen dat de ondernemer gevolg dient te geven aan het bepaalde over de tijdsbesteding en de vorming en scholing. Over het gebruik van bureauvoorzieningen en het raadplegen van de achterban is de algemene geschillenregeling van toepassing. Steeds zal de bedrijfscommissie voor de overheid in eerste instantie daarvoor aangesproken moeten worden. Deze tracht dan door middel van bemiddeling dan wel het uitbrengen van een advies het conflict op te lossen.

Vrijstelling

Gedurende de tijd dat een OR-lid of OR-commissielid niet in de gelegenheid is zijn overige werkzaamheden te vervullen, zal het pakket aan werkzaamheden binnen zijn bedrijfsonderdeel voortgang moeten vinden.

Zoals in de aanvang reeds is gemeld, komt uit de evaluatierapporten naar voren dat OR-leden door de druk van de overige werkzaamheden niet steeds in de gelegenheid zijn de afgesproken uren ook daadwerkelijk ter beschikking te stellen van de OR. Ofwel het werk blijft liggen, ofwel collega's nemen het werk over, maar worden daardoor wel zwaarder belast. Hiervoor is aangegeven dat OR-werk op één lijn gesteld moet worden met de overige werkzaamheden in een organisatie. De intentie

van de LOGA-partners bij het maken van de afspraak over het daadwerkelijk kunnen gebruiken van de faciliteiten is dan ook geweest dat het OR-werk als regulier werk wordt erkend. In de praktijk zullen de direct betrokkenen concrete oplossingen moeten vinden voor herbezetting en vervanging, omdat alleen op die manier daadwerkelijk inhoud kan worden gegeven aan de principes van de medezeggenschap.

De LOGA-partijen gaan ervan uit dat de gemeenten het voorgaande zullen betrekken in de bedrijfsvoering en met de OR afspraken zullen maken.

LANDELIJK OVERLEG GEMEENTELIJKE ARBEIDSVOORWAARDEN

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C.M. Sjerps', is written over a horizontal line. The signature is stylized and cursive.

drs. mr. C.M. Sjerps,
secretaris

VERZENDFORMULIER

concept d.d. 15 februari 2001		opsteller Gerard Heetman		toestel 8021		afdeling MARZ/CvA	
datum brief 28 maart 2001		ons kenmerk MARZ/CvA/		uw kenmerk			
bestandsnaam Document 4 q:/CvA/ledenbrieven/2001/1099 2001001703gh							
onderwerp faciliteiten medezeggenschap (12)							
geadresseerde De leden (t.a.v. burgemeester en wethouders)				nadere informatie bij Front-Office MARZ (070) 3738021			
aantal bijlagen		omschrijving					
verzending regulier opmerking opsteller:							
afschrift aan		met bijlage		aantal		met brief	
PAZ		*		1			
Opsteller		*		1			
Secretariaat		*		1			
Tineke van Duyn		*		2			
Rinke Klouwen, Uitgeverij		*		1			
publicatie op intranet beleidsterrein: 12 datum : 14 maart 2001		<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <p>Afgehandeld P.V.W.</p> <p>11 APR. 2001</p> <p>V.N.G.</p> </div>					
Niet invullen							
opmerking CTV							
bestandsnaam, CTV 013054		ontv. datum + tijd		gecollationeerd 27-3-2001		paraaf CTV 	
paraaf afdelingshoofd		sectordirecteur		medeparafen 		ter tekening afd. hfd/sector hfd	